

30 VUOTTA MUKANA RÄÄKKYLÄN RAKENNUSTYÖSSÄ

Pöytälaatikkokirjoitus keväältä 1993, jolloin tuli kuluneeksi 30 vuotta tulostamme Rääkkylään. Kirjoitus lienee ollut tarkoitus tuolloin julkaista, mutta jäänyt arkistoon. Kirjoitukseen olin liittänyt lapun, jossa lukee ”olkoon julkaisematta, kun tekeleessäni näyttää olevan katkeruuttakin Rääkkylää kohtaa”. Saattaapi olla niinkin, että Salme Simanainen luettuaan tekeleeni on sanotut, että pannaanpa pöytälaatikkoon. Julkaisen nyt kirjoituksen muutoksia siihen tekemättä 80 v. syntymäpäivän kunniaksi. Kuvaahan se elämäämme Rääkkylässä ja kehittyvää Rääkkylää kolmen vuosikymmenen aikana. Kirjoituksen on lukenut vain silloinen kunnan konekirjoittaja, joka saneluni perusteella on sen paperille pannut, ja Salme Simanainen. Hän on antanut luvan kirjoituksen julkaisemiseen nyt yli 20 vuoden jälkeen.

Toukokuun 20. päivänä 1993 tuli kuluneeksi Salme ja Ilkka Simanaiselle 30 vuotta Rääkkylän kunnan palveluksessa. Simanaisten pitkän työrupeaman kunniaksi kuntalaisille tarjoiltiin kakkukahvit kunnantalon aulassa. Kuvassa Simanaiset, kunnan projektityöntekijöitä sekä Pertti Lievonen, Hannu Tolvanen ja Esko Pakarinen.

19.5.1963 muutin Rantsilasta Rääkkylään mukana vähäiset tavarat ja isomahainen vaimo, joka vajaan 1,5 kuukauden kuluttua synnytti esikoistyttären. Minut oli valittu kunnansihteerin virkaan ja Salme toimistoapulaisen virkaan.

Aikaisemmin olimme käyneet vain kerran Rääkkylän kirkolla kevättalvella pimeään aikaan. Emme saaneet minkäänlaista käsitystä autiosta kylästä.

Ensimmäinen tapaamani henkilö Rääkkylässä oli Osuuskaupan johtaja Veli Riikonen, joka sunnuntaipäivänä myi lehtiharavan, jotta pääsimme puhdistamaan meille virka-asunnoksi varattua Oravalan-pihaa.

Aamulla töihin tultua ensimmäinen vieras oli valtuuston puheenjohtaja Tapio Soininen. Hän oli syntyjään polvijärveläinen niin kuin mekin Salmen kanssa ja toimi täällä Säästöpankin johtajana. Toivotteli tervetulleeksi Rääkkylään ja samaan hengenvetoon esitti, että eiköhän kunnansihteerin ja toimistoapulaisen tili pantaisi tulemaan Säästöpankkiin. Mitäpä siinä oli tehtävissä nuorilla virkamiehillä kuin panna nimet paperiin. Näin minusta tuli ”säästöpankkilainen” ja pian myös pankin luottamushenkilö.

Jo kello 10.00 maissa kunnantoimistoon tuli touhukas naisihminen, Hanna Luukkonen, joka ”kädestä pitäen” vei minut Pirttikalliolle, jossa alkoi kokous ammattikurssien järjestämiseksi Rääkkylässä. Hanna Luukkonen ja Toivo Toropainen veivät minut mukanaan johtamaan ammattikurssitoimintaa, josta Rääkkylä aina 1970-luvun alkuun tunnettiin. Järjestettiin Rääkkylässä noin 50 erilaista ammattikurssia, joissa oli satoja oppilasta Rääkkylästä ja muualta maakunnasta. Tuolloin elettiin aikaa jolloin nuorilla ei ollut mahdollisuutta päästä ammattikoulutukseen ja näin Rääkkylän ammattikurssit tarjosivat erään koulutuskanavan. Ammattikurssitoiminta loppui sitten kun Ammattikurssikeskus Joensuuhun oli rakennettu.

Kun tulimme Rääkkylän oli kuntamme palveluvarustus varsin vähäinen. Lyyli Haataisen parturi hänen kotonaan kunnantoimiston vieressä, Säästöpankki, jonka rakennusta parhaillaan puretaan, Vuorilahden tien mutkassa. Samassa ryhmässä posti, joka rakennus on aikoja sitten poistunut, ja Kauppayhtiön kauppa. Vuorilahden tien varressa oleva Pirttikallio oli paikka, jossa kokoonnuimme. Nykyisessä kirkonkylän keskustassa oli vanha Osuuskaupan rakennus, Osuuspankki ja Valkeapään Kyläkahvila, jotka kaikki ovat poistuneet. Uusi Pykäläisten huoltoasema oli juuri valmistuneen ohitustien varrella. Muutapa ei sitten ollutkaan.

Koulukeskuksen yläaste oli rakenteilla. Kuopiolainen rakennusliike oli tehnyt konkurssin, jonka asioiden selvittely oli ensimmäisiä tehtäviäni.

Kunnallisista rakennuksista kirkonkylään oli saatu tehdyksi lääkärintalo, joka nykyisin toimii lasten päiväkotina ja vanhainkodin mielisairasosasto, joka sitten pitkään toimi terveyskeskuksen vuodeosastona ja joka nyt on saneerattu vanhusten asunnoiksi. Uuden lääkäritalon rakentaminen oli luonut tilanteen, että tänne saatiin pysyvä lääkäri. Rääkkylähän oli ollut niitä kuntia, joihin ei tahdottu millään saada omaa vakituista lääkäriä.

Ennen minun tuloani Rääkkylässä oli käyty varsin voimakas keskustelu ja taistelukin siitä kehitetäänkö Rasivaaraa vai kirkonkylää kunnan keskuksena. Lopputulokseksi oli tullut,

että kansalaiskoulu ja lääkärintalo rakennetaan kirkolle ja vastikkeeksi rasivaaralaisille hammaslääkärin talo. Siispä uuden kunnansihteerin ensimmäinen rakennushanke olikin hammaslääkärin talon rakentamiseen liittyvät tehtävät.

Lähdin innolla työskentelemään ja innostamaan luottamusmiehiä kehittämään kuntamme pahasti jälkeen jäänyttä kunnallista ja myöskin yksityistä palveluvarustusta. Tänään, kun työntäyteistä taivalta on takanapäin 30 vuotta, olen onnellinen ja iloinen siitä, että Rääkkylän palveluvarustus on pystytty kehittämään sille tasolle, jona se tänä päivänä on. Olen iloinen ja onnellinen siitä, että olen saanut olla mukana tässä kehitystyössä. On muistettava, että Rääkkylän kunnan tulotaso on ollut tämän maan kunnista pienempiä. Oikeudenmukainen kantokykyluokitukseen perustuva valtionosuusjärjestelmä saatiin vasta 1970-luvulla. Ja verontasausjärjestelmä myöhemmin. Nämä paransivat Rääkkylän mahdollisuuksia kunnan kehittämistyössä

Asia ja tehtäväkokonaisuuksia vuosikymmenten varrelta

Suuri tehtäväkokonaisuus heti tultuani oli kunnan teiden kuntoonpano ja luovuttaminen paikallisteiksi. Tämä tehtävä vei kunnalta paljon voimavaroja. Monet eivät sitä taida tietää. ”Kunnan Jussi”, Juho Päivinen, teki tässä suhteessa suuren työn Rääkkylässä.

1960-luvun puolivälin jälkeen ryhdyttiin kunnassa kiinnittämään erityistä huomiota asuntotuotannon kehittämiseen. Ensimmäinen rivitalo – kolmen perheen talo, nousi paloaseman rakennustyön yhteydessä. Siitä kunnansihteerikin sai uuden asunnon.

Kirkonkylän kehittäminen vaati rakennuskaavan, ja vesi- ja viemärijohtojen rakentaminen oli aloitettava. Tavoitteeni koko ajan on ollut, että asuntotuotannon ja erityisesti vuokra-asuntotuotannon on oltava riittävää kunnan kehityksen turvaamiseksi. Näin on myös tapahtunut aivan viime vuosiin saakka.

Eräs osa toimintaani ja työhistoriaani on Keski-Karjalan vanhustentaloyhdistyksen perustaminen ja toiminen yli 20 vuotta sen puheenjohtajana. Vanhustentaloyhdistyksen kautta olemme pystyneet toteuttamaan mittavan asuntotuotannon ja antamaan ajanmukaisen asunnon niille ikääntyneille ihmisille, jotka ovat tätä paikkakuntaa työllään rakentaneet. Tunnen suurta tyydytystä siitä, että olen saanut toimia vanhustentaloyhdistyksen puheenjohtajana näin kauan.

Maija Vuorjoen kanssa perustettiin aikanaan Rääkkylän Suojakotiyhdistys ja rakennettiin yhdistyksen talon ensimmäinen rakennusvaihe. En ole ollut vuosiin mukana suojakotiyhdistyksen hallinnossa. Suojakotiyhdistystä on ansiokkaasti vetänyt pitkään kunnanhallituksen puheenjohtaja Erkki Ihalainen. Kerrottakoon, että suojakotiyhdistys perustettiin aikanaan niin, että me Maija Vuorjoen kanssa kokouksen jälkeen pyysimme valtuutettuja jäämään kokoussaliin Rääkkylän Suojakotiyhdistyksen perustamiseksi. Muutamia valtuutettuja jäi ja yhdistys tuli perustetuksi. Rääkkylän Suojakotiyhdistyksen palvelutalon mittava laajennushanke lähtee liikkeelle lähiaikoina.

Elinkeinoelämän kehittämishankkeet kunnassa lähtivät liikkeelle 1960-luvun jälkipuoliskolla. Matkailu lähti liikkeelle täysin tyhjästä Asuntosäästäjät ry:n tarmokkaan puheenjohtajan Martti Ilveskorven innostaessa rääkkyläläisiä. Perustettiin Koivuniemen

Lomakylä ja lähdettiin vuokraamaan yksityisten lomamökkejä. Jos olisimme pystyneet jatkamaan tänne asti sillä nuoruuden innolla ja tarmolla, jolla matkailun kehitystyö Rääkkylässä aloitettiin, tulokset varmaan olisivat suuremmat. Tässä yhteydessä mieleen muistuu yhteistyökumppaneina ja kavereina matkailua kehitettäessä Aulis ja Toimi Pakarinen ja edesmennyt Keijo Saarinen.

Ammattikurssien järjestämisen myötä tulivat myöskin elinkeinojen kehittämiskysymykset – erityisesti maatalouselinkeinojen kehittäminen, jonka kehitystyössä on nimenomaan menneinä vuosina saatu tuloksia. Aloitettiin sipulinviljely ja myöhemmin marjanviljely. Ensimmäinen elinkeinoasiamies palkattiin Rääkkylään. Kunnan maatila oli lopetettu ja Kauko Rönkkö valittu palopäällikön virkaan. Katsottiin, ettei Rönköllä palopäällikkönä ole niin paljon hommia, etteikö pystyisi hoitamaan elinkeinoasiamiehen hommat. Kauko Rönkkö teki mittavan työsaran nimenomaan erikoiskasvien viljelyn kehittäjänä Rääkkylässä siltä pohjalta, jonka 4H-yhdistys oli Rääkkylässä jo 1950-luvulla alkuun pannut.

Muistuu vielä mieleen, että ensimmäinen kunnallinen teollisuushalli Pohjois-Karjalaan rakennettiin Rääkkylään.

Kun 1950-luvun lopulla opiskeluni suoritettua lähdin polvijärveläisestä pienviljelijäkodista kunnansihteerin virkaan Rantsilan kuntaan, sain äidiltäni elämänohjeen: ”Ole aina työssäsi/toimessasi pienen ihmisen/heikon ihmisen puolella. Ole työssäsi ahkera.” Olen koettanut tuota elämänohjetta noudattaa. Laiskuudesta minua ei ole kukaan moittinut. Omasta mielestäni olen aina ollut työssäni pienen ihmisen puolella. Väitän ja uskon, että koko tämän 30-vuotisen kauden aikana minä olen parhaiten pärjännyt sen pienen rääkkyläläisen kanssa ja hän on minua arvostanut ja antanut kiitostakin. Jostain syystä minä en ole parhaalla mahdollisella tavalla pärjännyt Rääkkylän isoisten ja herrojen” kanssa. Johtuneeko siitä, että en ole suostunut kumartamaan puoleen enkä toiseen ja olen lausunut ulos ajatuksiani liian suoran.

Jos minua ei ole laiskuudesta moitittu, niin eipä ole työstäkään kiitetty. En muista, että esimieheni, Rääkkylän kunnan päättäjät, olisivat työstäni kiitosta lausuneet. Siinäpähan tuota on tullut työtä tehdyksi 30 vuotta ilman kiitostakin.

Minun ehkä liikaakin työhön suuntautuneesta elämästäni johtuen Salme joutui pitkälle vastaamaan kodista ja lapsista. Toimistoapulaisena hän joutui muita enemmän tekemään ylitöitä ja hoitamaan edustuksen emännän tehtäviä. Ei näistä ylitöistä koskaan mitään maksettu. Liekö kukaan kiitostakaan lausunut. Paikkakunnalla ei ollut minkäänlaisia majoitustiloja. Kunnan tilintarkastaja, kuntaliiton ja valtion hallinnon vieraat tuli majoittaa kotona. Ei niistä kunta korvausta maksanut.

Hoidimme Salmen kanssa pitkään kuntaa kuin omaa taloutta. Jos joku asia oli hoitamatta ja kiireellinen, lähdimme toimistoon sen jälkeen kun lapset olivat illalla nukkuneet ja teimme tarvittavat työt.

Ensimmäiset tuttavat ja kaverit löytyivät tuolta Lapinmäeltä – Pakarisen Tommi ja Aulis ja Monosen Unto. Nämä ihmissuhteet ovat varsin hyvinä säilyneet nämä vuosikymmenet. Keskeisenä yhdistävänä tekijänä on ollut metsästysharrastus. Auloksen ja Tommin kanssa toimin myös matkailussa ja muussa kunnalliselämässä.

Alkuvuosina minä ja perheeni osallistuimme varsin keskeisesti Rääkkylän ja erityisesti kirkonkylän harrastuksiin ja elämään. Tänään me Salmen kanssa olemme jostain syystä erakkoja tässä pitäjässä.

Minun harrastuksiin kuuluvat metsästys ja kalastus. Sitä kautta syntyneet ihmissuhteet ovat olleet moitteettomat ja säilyneet kautta vuosien. Rasisalon hirviporukka on ollut yksi ratkaiseva ”henkireikä”.

Luonto on ratkaiseva tekijä minun ja Salmen elämässä; marjastus ja sienestys molemmilla, minulla metsästys, kalastus ja metsätyöt.

Etelän aurinkorannoilla ei ole lojuttu sen jälkeen kun hiihto ja laskettelu yli 15 vuotta sitten tuli perheen yhteiseksi harrastukseksi. Lapin keväisillä hangilla on hiihdetty yli 10 vuotta. Lapin hangille palataan niin kauan kuin jalat päällensä kantavat.

Työskentely kunnassa, jossa yhdellä puolueella on niin ratkaiseva valta kuin Rääkkylässä, on ollut sekä helppoa että vaikeaa. 1960- ja 1970- luku ja vielä 1980-luvun alkukin oli mielekästä työskentelyn aikaa. Tiesin mitä minun piti tehdä, luottamusmiesten viitoittaessa suunnan. Pari viimeistä vaalikautta on ollut vaikeaa. Joskus on tuntunut siltä, että seilaamme ”vailla peräsintä”. Osmo Hirvosen ja Arvo Kuren ”vallan aika” oli mielekästä työskentelyaikaa ja tuloksia syntyi.

30-vuotista työtaivalta ja Rääkkylän kehitystä muistellessa nostan esille hyvin keskeisenä asiana Rääkkylän kunnan pääsy 1980-luvun alussa saaristokunnaksi. Sillä on ollut aivan ratkaiseva merkitys Rääkkylän kehitykselle. Rääkkylä ei olisi palveluiltaan sellainen kuin se tänään on ilman kunnan pääsyä saaristokunnaksi. Olin tuolloin 1980-luvun alussa saaristoasiain neuvottelukunnan Sisä-Suomen jaoston jäsen. Sillä oli ratkaiseva merkitys saaristokunnaksi pääsulle, koska pääsin tietämään mitä näissä asioissa tapahtuu. Silloinen kansanedustaja Markku Kauppinen oli tuntosarveni ja työskentelykaveri Helsingissä. Kauppinen Eino Uusitalon kanssa sitten lopulta asian hoiti meille myönteiseen tulokseen. Sen verran itsekäs olen tässä asiassa, että rääkkyläläisistä omin saaristokunta-asian ajamisen itselleni.

Rääkkylän kunnan säilyminen saaristokuntana tai paremminkin se, miten Rääkkylän kunnan valtion osuudelle käy, on tärkein tämän päivän kysymys. Minun keskeisin tehtävä on tänä vuonna hoitaa asia niin, että Rääkkylä kunta selviää mahdollisimman hyvin tästä muutoksesta.

Kunnantalon rakentaminen ja siihen liittyvät kirkonkylän maakaupat oli näytelmä ja tragedia Rääkkylälle. Päämääräni oli, että kuntaan on saatava uusi kunnantalo – mutta vasta sitten kun muut tärkeimmät palveluinvestoinnit on toteutettu. Se aika oli tultaessa 1980-luvulle.

Kun samanaikaisesti Rääkkylän Osuuspankki suunnitteli oman toimitalon rakentamista tulin siihen tulokseen, että rakennushankkeet on yhdistettävä ja otettava yhteishankkeesta tuleva hyöty. Olin sitä mieltä, että kunnan ja Osuuspankin tulee rakentaa yhteinen toimitalo esim. kiinteistöyhtiön muodossa. Laadittiin luonnospiirustukset ja saatiin Osuuspankin

välityksellä tarvittava lainarahoitus paikkakunnan ulkopuolelta. Suunnitelma tyrmättiin heti, ilmeisesti asiaa enemmän ajattelematta ja tutkimatta ”säästöpankkileirissä”. Alkoi vuosia kestänyt valtataistelu. Kunnan toiminnat lähes pysähtyivät. Aiheutettiin kunnalle miljoonien vahingot.

Ajatelkaapa sen aikaiset vallassa olleet ”henkeen ja vereen” vastustaneet seuraavia tosiasioita:

1. Kunnantalo olisi tullut rakennetuksi huomattavasti alle puoleen hintaan mitä nykyinen talo maksaa
2. Velkaa meillä olisi 2.000 - 3.000 mk/asukas vähemmän
3. Kunnantalosta olisi ehkä aluksi tullut vähän liian pieni, mutta nyt se olisi jo aivan sopivan kokoinen
4. Emme tarvitsisi tässä kirkonkylässä tyhjään lämmittää sellaista määrää kokoushuoneita kuin nyt on.
5. Rääkkylän kokoushuoneet riittäisivät koko Keski-Karjalalle.

Rääkkylän elämälle on ollut leimaa antavaa ”pankkipolitiikkana” mainittu toiminta. Käytännössä se on tarkoittanut sitä, että kunnalliset päättäjät ovat ryhmittyneet eri paikallispankkien taakse. Kunnalliset päätökset on hyvin monessa tapauksessa sovittu ja peilattu pankkien toimintaan ja kautta. Näin on tapahtunut myös paikallisten järjestöjen toiminnassa. Monesti on tuntunut siltä, että pankin asia onkin tärkeämpi kuin kunnan ja kuntalaisten asia. Tämä toiminta on ollut viimeisiä vuosia lukuun ottamatta jokapäiväistä elämää Rääkkylässä, mihin minunkin on pitänyt tottua. Rääkkyläläisen politiikan huipentuma on ollut sitten tämän kunnantalon ja pankin talon rakentaminen. Pankinjohtajat ovat olleet kavereita, saunoneet ja pelanneet korttia. Pankinjohtajat ovat panneet luottamusmiehensä, jotka monesti ovat olleet myöskin kunnan luottamusmiehiä, taistelemaan paikkakunnan rahoista ja vallasta keskenään. Tänään pankkipolitiikkaa sellaisessa merkityksessä kuin se toiminta-aikanani on ollut ei enää ole.

Muistellessani menneitä 30 vuotta tulee tässä lopuksi mieleen päättyneen vaalikauden viimeisen vuoden tapahtumat. Olen nimittäin kokenut näiden työntäyteisten ja tuloksellisten työvuosien jälkeen ajojahdin joka minuun kohdistuu suurimman valtuustoryhmän eräiden luottamushenkilöiden taholta. Minulle kuiskittiin ja kerrottiin, että valtuustoryhmässä on tehty päätös minun erottamiseksi kunnanjohtajan virasta. Työttömyyskortistoonko? Peruspäivärahalle, kun en ole minkään ammattiliiton jäsen? Miksi minun kanssa ei asiasta keskusteltu ollenkaan? Olihan se omalaatuista motivointia työnantajan taholta työhön kunnan hyväksi aikana, jolloin minun edellytetään hoitavan kuntoon ehkä kunnan historian suurin ongelma, miten selvittää tulopohjasta, jos kunta menettää saaristokuntaetuutensa valtiosuoksissa.

Tämä vaalikausi on lähtenyt mukavasti käyntiin ja uskon luottamushenkilöiden ja virkamiesten yhteistyön tällä vaalikaudella olevan moitteetonta. Enköhän sitä minäkin tästä selviä kohtuudella eläkkeelle.

Ilkka Simanainen
keväällä 1993